

ארגז כלים לרכש אחראי לכבוד החגים - חלק א' / כתיבה: לירון דן

עמותת אזרחים למען הסביבה

במדריך זה נעניק לכם ארגז כלים לבחירה אחראית של מוצרי צריכה תוך דגש על המוצרים הבאים: חומרי ניקוי, צבעים וציפויים ומתנות לחג.

הקדמה

לרגל חגי האביב, יש צורך בהתחדשות, ניקוי, שדרוג וחידוש בלאי שנותר מעונת החורף. ישנן דרכים רבות לביצוע המהלך, במדריך זה נמצא את הדרכים להחליף הרגלים ישנים בהרגלים בריאים ומקיימים יותר אשר ישפרו את איכות חיינו לאורך זמן.

העידן המודרני של המאה ה-20 הביא עימו הרבה שפע, אך גרם לדלדול רב של משאבים ולתוצרי פסולת רבים ומזיקים. כיום מרבית המוצרים שאנו צורכים הינם מתועשים ויוצרים מחיר סביבתי ובריאותי כבד - אנרגיה וחומרי גלם ממקורות פטרו-כימיים מתכלים, פליטות גזי חממה, פסולת מוצקה, שפכים, חומרים מסוכנים אשר אינם מטופלים כהלכה ומחלחלים לים, לאדמה, למאגרי מים מתוקים ולבסוף - אלינו, הצרכנים.

קשה לראות את ההקשרים ואיך זה פוגש כל אחד ואחת מאיתנו, אך צריך לזכור שאנו חיים במערכת אקולוגית אחת, בה כל התהליכים מתחברים ומושפעים אחד מהשני. כך למשל, שאיפה של חומר רעיל עלולה להצטבר ולעבור לדור הבא, אכילת דג אשר חי בסביבת ים מזוהמת בודאי ישפיע גם על האוכלים אותו וכך הלאה.

האתגר של העידן הנוכחי הוא לצמצם, "לעשות יותר בפחות", ולרכוש באופן מושכל מוצרי צריכה בכדי להשיג בריאות, שגשוג, שפע טבעי סביבתי ואיכות חיים גבוהה, לנו ולדורותינו הבאים. כמו כל שינוי, זה דורש זמן והקניית הרגלי צריכה חדשים. מדריך זה נכתב על מנת להעניק ארגז כלים לבחירה אחראית של מוצרי צריכה תוך דגש על המוצרים הבאים: חומרי ניקוי, צבעים וציפויים ומתנות לחג.

המדריך מיועד לקהל הרחב, הוא כתוב בצורה נגישה ומעניק כלים שניתן ליישם באופן מידי, כבר בחג הנוכחי. מטרתו של המדריך היא לעורר שינוי ושיח בנושא, לגרום לקהל הצרכנים ליזום שינויים בהרגלי הצריכה, לכתוב ולשתף בדרכים יצירתיות על האופן בו הם התמודדו עם הנושא דרך בלוגים,

פורומים, מפגשים חברתיים ועוד. כצרכנים, יש לנו את הכח להשפיע! מאחר ומוצרי צריכה מיוצרים עבורנו ועל פי הצורך המבוקש.

היררכיית פסולת

שלא כמו בעולם הטבעי, בה פסולת של אחד הופכת חומר הזנה של אחר, אחת הבעיות המהותיות בעידן שאנו חיים זוהי בעיית הפסולת. בממוצע, על כל ק"ג של מוצר אנו יוצרים 3200 ק"ג של פסולת (Hawken, 1999). לכן, פותחו ברחבי העולם גישות שונות להתמודדות עם התופעה הגוברת. בתרשים שלפניכם מצוינת היררכיית הפסולת הרצויה, כמובן מתוך מטרה עתידית של עולם ללא פסולת. השלב הכי פחות רצוי, הוא שלב ההטמנה, בו נאספים זרמי חומר רבים יחד וגורמים לבעיות זיהום רבות. השלב הרצוי יותר הינו השבה לאנרגיה. באתר "חירייה" למשל קיים מתקן ששורף חומרים מסוימים בעלי תוכן אנרגטי גבוה ו"אוסף" את האנרגיה שאצורה בהם לשימוש מפעלים באזור. השלב הרצוי יותר הוא מחזור בתום השימוש. כך, עם השנים, גדלות עמדות האיסוף- בקבוקי פלסטיק, בקבוקי זכוכית ופחיות, נייר, קרטון ועוד. השלב העדיף ממחזור הוא שימוש חוזר במוצר, כך למשל, במידה ורכשנו צנצנת זכוכית, נוכל לשטוף אותה ולמלא את תכולתה בדבר מה אחר, נוכל לתרום בגדים, צעצועים ונעליים לחנות יד שנייה הקרובה לבית ועוד. הרצוי מכל הוא להפחית במקור, לא לרכוש מה שאין בו צורך אמיתי ומשמעותי ולדעת "לעשות יותר בפחות".

תרשים היררכיית פסולת

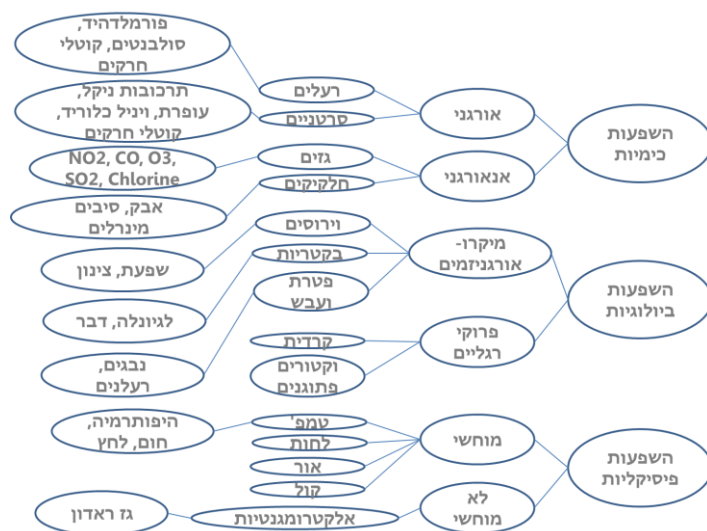
פרסום ושיווק מטעה

יש המון חומרים ומוצרים סביבנו. הבעיה היא לא ההיצע אלא מציאת האיכות, הבריאות והקיימות שבמוצר. מידע אודות מוצר מתוקשר אלינו לרוב דרך עולם השיווק והפרסום. מספרים לנו מה שאנחנו רוצים לשמוע, אבל לא בהכרח את מה שאנו צריכים לדעת. כך למשל, מפתים אותנו בספת עור אופנתית, מבלי לספר לנו שתהליכי עיבוד העור נעשו בשילוב חומרים מסוכנים שאינם מתאימים לבוא במגע עם העור, ובודאי לא אצל קבוצות סיכון דוגמת נשים בהריון, ילדים וקשישים. מדריך זה, יקנה לכם כלים לבחון את הדברים לפני שאתם מבצעים רכישה, קטנה כגדולה, אשר עלולה להשפיע עליכם ועל בני משפחותיכם מבחינה בריאותית.

סיכונים בריאותיים

מרבית חיינו אנו מבליים בתוך מבנים סגורים, ולכן, חשוב מאוד לדאוג כי סביבת המחיה תהיה בריאה ומקיימת. הסיכונים בסביבות פנים מבניות מתרחשים בד"כ בזמן בנייה, שיפוץ או אפילו במהלך ניקוי שגרתי של הבית. סיכונים אלו נוצרים ע"י חשיפה לאבק, קצפים, גזים, אדים וחומרים רעילים. החשיפה באה לידי ביטוי ע"י ספיגה דרך העור, דרך שאיפה לריאות או עיכול דרך הפה. אלו גורמים נזק בריאותי בדרגות חומרה שונות הכוללות היווצרות של מחלות נשימתיות (למשל אסטמה), מחלות לב, הרעלה, ועד לשלבים מתקדמים יותר כגון חולי בסרטן. השפעות אלו יכולות להופיע בטווח הקצר, באופן מצטבר, ואף באופן בלתי הפיך.

ניתן לחלק את ההשפעות הסביבתיות להן אנו חשופים בסביבה הביתית להשפעות כימיות, ביולוגיות ופיסיקליות. השפעות אלו קשורות זו בזו ושמירה על "עיקרון הזהירות המונעת" יכולה למנוע את אלו באופן ניכר.

דרכים פשוטות למניעת הסיכונים הבריאותיים בסביבה הביתית

- ✓ ניקיון שוטף של הבית- רצפה, כלים, אבק, הורדת אשפה ועוד
- ✓ אוורור טבעי- תחלופת אוויר קבועה
- ✓ ניצול אור השמש הטבעי
- ✓ ניצול חום השמש הטבעי
- ✓ שימוש בחומרים ומוצרים ידידותיים לסביבה
- ✓ הימנעות משימוש ברעלים
- ✓ טיפול בכשלים בעודם קטנים זניחים

בחירת מוצרים- כללי

לפני רכישת מוצרים שונים מוטב לאפיין היטב את הצורך, על מנת לבצע רכישה מושכלת שתהיה משתלמת לאורך זמן מבחינה כלכלית, בריאותית וסביבתית. כצרכנים, יש לנו את הכח להשפיע! מאחר ומוצרי צריכה מיוצרים עבורנו ועל פי הצורך המבוקש.

לפניכם ארגז כלים בסיסי לבחירת מוצרים:

1. **צמצום השימוש בחומרים רעילים או במוצרים בעלי רכיבים רעילים**- זכרו תמיד שכל שימוש שלכם ברעלים עלול לפגוע ביקרים לכם. אין זו קלישאה. יש להקפיד על עיקרון זה בעיקר אצל קבוצות סיכון דוגמת ילדים, נשים בהריון וקשישים. כיום, עם המבחר הגדול והשפע, ניתן למצוא חלופות שפגיעתן פחותה משמעותית והם מבצעים את אותה הפונקציה ובעלות תחרותית. כך למשל, נעדיף רכישה של צבעים על בסיס מים בעלי תכולת תרכובות אורגניות נדיפות נמוכה משמעותית מאשר צבעים ע"ב שמן.
2. **שימוש במוצרים מותאמים**- על מנת להימנע מרכישות חזרות, או מהחמרת בעיה מסוימת שניסיתם לפתור, השתמשו בחומרים/מוצרים המותאמים לצורך שלכם. כך למשל, תבחרו צבע בהתאם למצע אותו אתם מעוניינים לצבוע. מוצרים המותאמים לסביבה הפנימית לא

- בהכרח מתאימים לסביבת החוץ שהיא מאתגרת יותר. תנאי הסביבה החיצונית- מים, רוח, שמש, טמפ' ועוד משפיעים על מוצרים רבים ועלולים לכלותם מהר משתוכננו.
3. **שיפור אורך חיי המוצר**- כל מוצר דורש תחזוקה בסיסית. למשל, ניקוי תקופתי של קופסת המחשב מאבק, ציפוי דק העץ בחומר הגנה, איטום תקופתי של פינות בחללים רטובים (אמבטיה, אזור הכיור במטבח וכו'), חיזוק ברגים ברהיטים מתנדנדים, אלו רק מספר דוגמאות לטיפול תחזוקתי בסיסי של מוצרים, אשר ניתן לשפר את איכותם ולהאריך משמעותית את זמן חייהם.
4. **מוצרים קלים לתפעול ותחזוקה**- דאגו לרכוש מוצרים שתחזוקתם קלה וניתנים לתפעול ידני שלכם, תוך תלות מינימלית באנשי מקצוע שונים. כך, תוכלו לחסוך עלויות בעתיד, ותרגישו מחוברים יותר לביתכם. קחו לדוגמה מוצרים הניתנים להרכבה עצמית. מוצרים אלו גם נכנסים לרוב לרכב הפרטי מבלי לספוג עלויות שינוע, הם ניתנים להרכבה עצמית ומאפשרים זמן איכות וגיבוש עם בני המשפחה. במעבר דירה או בתום השימוש שלכם, ניתן לפרק חזרה את הרהיט ולהעביר אותו הלאה.
5. **רכישת חומרים ומוצרים ממקורות אמינים ואחראיים**- עם השנים, גוברת המודעות והחשיבות של רכישה ממקורות אחראיים. כך למשל, נעדיף רכישה מחברות ומפעלים בעלי מדיניות לניהול סביבתי אשר דואגים לבטיחות ובריאות העובדים במפעל, מפעלים בעלי מערכות הולמות לטיפול בחומרים מסוכנים ובפסולת, אשר דואגים לבריאות המשתמשים ולוקחים אחריות מלאה על המוצרים שלהם תוך שיפור סביבתי מתמיד. מידע זה ניתן פעמים רבות לראות באתר החברה היצרנית. באתר האינטרנט תוכלו לראות האם למפעל/ לחברה יש תקן ISO 14001 לניהול איכות הסביבה, דוחות אחריות תאגידית, דוחות אחריות חברתית, הצהרה סביבתית של מוצר (EPD), שקיפות- האם יש מידע על כל הרכיבים של המוצרים? מידע הסברתי אודות המוצרים והסיכונים שבשימוש בהם? למשל גיליון בטיחות בחומרים (MSDS) ועוד. טיפ זה אמנם דורש מעט מחקר מצדכם, אך קחו לכם באופן חד פעמי, זמן לבדיקת מספר חברות מהם אתם רוכשים, על מנת להכיר את פעילותן ומידת אחריותן.
6. **שימוש במינימום חומרים/ מוצרים**- רכשו מוצרים שהצורך שלהם הוא אמיתי. נסו לעשות הפרדה בין מוצר שנחמד שיש אותו לבין מוצרים שהם הכרחיים. הפעילו כאן שיקול דעת וסדר עדיפויות. לפני כל פעם שאתם רוכשים מוצר שאינו הכרחי חישבו שנית. על מנת לסגל את ההרגל החדש, ניתן למלא קופסת חיסכון בכסף אותו תכננם לבזבז ולבסוף ויתרתם, עבור רכישה עתידית משמעותית.
7. **רכישת מוצרים בעלי תו ירוק**- ברחבי העולם נבנו תכניות של תווים ירוקים (Eco Label) על מנת להקל עלינו, הצרכנים. תו ירוק ניתן למוצרים שפגיעתם בסביבה פחותה ביחס למוצר

מקביל בשוק. מי שמעניק את התו הירוק הוא בד"כ מכון תקינה מוסמך, גוף שלישי, והוא פועל בהתאם למפרטים ירוקים שנכתבו על ידי מומחים. בישראל, מכון התקנים הישראלי מעניק תו ירוק. בארגון ה GEN העולמי, אשר מאגד סביבו את התקנים הירוקים, ניתן למצוא מסגרות תווים ירוקים שונים מהעולם. לקישור לחץ כאן.

8. **רכישת מוצרים מקומיים** - מאחר והאנושות עודנה תלויה רבות בדלקים ממקורות פוסיליים לתחבורה, כל שינוע של מוצר קשור לניצול במשאבים מתכלים במחסור, לפליטות גזי חממה הגורמים לשינויי אקלים קיצוניים, ולפליטות של מזהמים וחלקיקים רעילים לאוויר. כמו כן, מוצרים מקומיים מחזקים את הכלכלה המקומית, מעניקים מקורות תעסוקה ומורידים את התלות בייבוא ובפגיעה סביבתית ובריאותית. ברבים מהמוצרים המיוצרים בישראל יש תהיה את התווית "מיוצר בישראל".

9. **רכישת מוצרים בעלי תכולה ממוחזרת** - כל חציבה של חומר בתול (מחצב טבעי חדש) כרוכה בפגיעה בריאותית בבני אדם העובדים באזור, בחיות בר אשר זהו בית גידולם וכמובן בסביבה הטבעית אשר חווה הפרעה. כמו כן, חציבת משאבים כרוכה במיכון כבד, באנרגיה ממקורות שאינם מתחדשים ובפליטות רבות. שימוש בחומרים בעלי תכולה ממוחזרת, מאפשרת לנו לשמר משאבים שהופכים נדירים, ופוגעת פחות באדם ובסביבתו.

10. **קריאת רשימת רכיבים, הוראות יצרן וגיליון בטיחות חומרים (MSDS)** - בכדי להיות מודע לסיכונים הקיימים בשימוש בחומר / מוצר מסוים, עליכם לקרוא בעיון גם את הוראות השימוש, את המרכיבים הרשומים על גבי האריזה ואת גיליון הבטיחות בחומרים על מנת למנוע סכנות בריאותיות בסביבה הביתית. על גבי האריזה ניתן לדלות מידע רב אודות המוצר ולקבל עליו את הרושם הראשוני- האם המוצר מכיל חומרים רעילים מוצהרים ע"י האייקון של הגולגולת? האם למוצר יש תו ירוק? האם יש הוראות מינון? האם יש הוראות בטיחות? האם מצוינים כל המרכיבים של המוצר (שקיפות יצרן)?, האם המוצר מיוצר בישראל? האם האריזה ניתנת למחזור?, ועוד.

בחירת צבעים וציפויים

צבעים וציפויים שימשו עוד את אבות אבותינו ולכן זהו תחום בעל ידע עשיר ומגוון. עד גילוי של הנפט, נעשה שימוש בעיקר בחומרים טבעיים, אך כיום, תעשיית הצבעים והציפויים מבוססת בעיקר מרכיבים פטרו-כימיים. בתקופת האבן למשל, השתמשו בצבעים המבוססים על מאגדים משומנים, שעוות דבורים, גיר, פיגמנטים מסוגי אדמה שונים ועוד. צבעים דומים שימשו את התרבות המצרית (צבעי פרסקו) לפני כ-5000 שנה. בכתבים עבריים קדומים מוסבר איך קזאין (סוג של חלבון) אוחסן

בתוך גבינה קשה עד הביקור השנתי של הציירים במהלך הסתיו. בפומפי שבאיטליה השתמשו בצבעים שמקורם שילוב של גיר, סבון, שעווה, פיגמנטי אדמה ומים. בערך ב-1700 לספירה נכנס גם שמן פשתן לשימוש נרחב אשר משמש כציפוי טבעי לעץ עד היום.

צביעה בזמן האביב נבחנה בעבר והוכחה כזמן הטוב ביותר, ככל הנראה, מאחר חוהי תקופה בעלת מזג אוויר נוח ושמשי שאינו קיצוני, המאפשר ייבוש והטמעה איטית ואיכותית של הצבע לתוך המצע לאורך זמן.

רכיבים נפוצים בתעשיית הצבעים

מעבר ליופי ולתחושה הפסיכולוגית שמשרים צבעים על תושבי הבית, תפקידם להעניק הגנה לשכבות הפנימיות של הקיר. ככלל, צבעים עשויים משלושה מרכיבים עיקריים:

1. חומר מאגד < הדואג לשמירה על המבנה ועל החיבור של הצבע למצע. בעבר היו משתמשים בחלב חמוץ, שמן פשתן, דבק פרוטאין, שעוות דבורים, גיר ועוד. כיום: סיד, מלט, שרפים סינתטיים.

2. חומר ממס/מדלל < החומר הממס אשר מדקק את התערובת הסמיכה, מונע התייבשות מהירה של הצבע ומאפשר לו לחדור למצע שמתחתיו. המדללים הנפוצים כיום הם ספירט מינרלי/לבן, טרפנטין או קסילן. בתעשיית הבנייה יש שימוש רב בממסים מתועשים כחומרי מפתח לדבקים, צבעים, לכות ועוד. בזמן שאיפתם, הם מתמוססים ונכנסים לזרימת הדם שלנו. ההשפעה יכולה לבוא לידי ביטוי בעייפות, גירוי עור, גרון ואף, פגיעה בכבד, פגיעה במערכת העצבים ועוד.

התחליף הטוב ביותר למדללים הקיימים בשוק הוא מים. לצבעים על בסיס מים יתרונות בולטים: הם אינם דליקים, ללא ריח חריף. כמו כן, צבעים על בסיס מים נושאי תווים ירוקים הינם בעלי מינון נמוך של חומרים רעילים - תכולה נמוכה של תרכובות אורגניות נדיפות, פחמימנים ארומטיים, אתילן גליקול, ממסים הלוגנים, תרכובות מסרטנות ועוד. עקב כך, מתאימים צבעים על בסיס מים גם לצביעה בחדרי ילדים.

3. פיגמנט < כשמו כן הוא, מעניק בעיקר את הצבעוניות אך קשור לעיתים גם ליכולת ההתייבשות, העמידות והקשיחות. שני סוגים עיקריים של פיגמנטים < אדמה ומינרלים. ישנם פיגמנטים מסוימים, דוגמת אדום וצהוב, אשר מכילים עופרת ולכן אינם מומלצים כלל מבחינה בריאותית וסביבתית.

בנוסף לרכיבים משמעותיים אלו ניתן להוסיף מלאנים (למשל סיד), סיבים לחיזוק (טבעיים או סינתטיים), חומרים נוגדי התחמצנות באזורי מישור החוף הקרובים לסביבה ימית ועוד בהתאם לצורך היישומי.

כיום ניתן למצוא צבעים על בסיס מים בעלי תו ירוק במחיר תחרותי ובאיכות טובה כמעט בכל חנות חומרי בניין. על מנת לוודא זאת, חפשו את התו הירוק באריזת המוצר. כמו כן, ניתן למצוא חברות שונות אשר מייצרות/מייבאות צבעים מבוססי חומרים טבעיים- צבעי אדמה ופיגמנטים טבעיים שאינם מבוססי תעשייה פטרו-כימית.

בחירת חומרי ניקוי

אנו באים במגע יומיומי עם חומרי ניקוי שונים כגון חומרי ניקוי לשטיפת רצפות, חלונות, כלי אוכל, אסלות, מקלחות, כביסה ועוד. עם זאת, איננו בודקים ממה עשויים חומרים אלו וכיצד הם משפיעים עלינו ועל משפחתנו. על פי מחקר שנעשה בתחום, נמצא כי שישה אנשים מתוך מאה נפגעים משימוש בכימיקלים הקיימים בחומרי ניקוי.

שימוש בחומרי ניקוי בטוחים יותר יחד עם דאגה לאוורור טוב ליצירת תחלופת אוויר בחלל הפנים משפרת את הפרודוקטיביות והחיוניות של תושבי הבית. מחקרים רבים נעשו בתחום בעיקר במוסדות לימוד ובנייני משרדים ומצאו כי הקפדה על עקרונות אלו משפיעה באופן חיובי מבחינה יצרנית, בריאותית וכלכלית.

רכיבים נפוצים בתעשיית חומרי הניקוי המתועשים:

חומרי ניקוי מכילים בעיקר מים, אך גם מרכיבים רבים אשר אחזים נמוכים מאוד שלהם עלולים להשפיע על תושבי הבית מבחינה בריאותית. בחומרי ניקוי ניתן למצוא חומרי שימור, צבע, ניחוח, תרכובות אורגניות נדיפות, חומרים זרחניים ועוד. הנה רשימה של מרכיבים עיקריים של חומרי ניקוי נפוצים:

1. כימיקלים קורוזיבים (Corrosives) ומעוררי גירוי < למשל חומרי ניקוי מבוססי כלור ידועים כגורמים פגיעות עור ועיניים. בדרך כלל חומרים בעלי PH גבוה או נמוך.
2. כימיקלים ריחניים < חומרים דוגמת דטרגנטים ומרככים עלולים לגרום לגירוי נשימה, כאבי ראש בעיקר לחולי אסטמה ובעלי אלרגיות.

3. Volatile organic compounds (VOCs) תרכובות אורגניות נדיפות < תרכובות אורגניות נדיפות הינן תרכובות הפוגעות באיכות האוויר הפנים מבנית, לרוב מעודדות התקפי אסטמה. מבחינה סביבתית משפיעות תרכובות אלו על יצירת ערפיח.
4. קרצינוגנים < חומרים כימיים אשר חשיפה ארוכת טווח אליהם מובילה להפרעות ולסכנה לחלות בסרטן. למשל, מרכיבים נפוצים בחומרי ניקוי מסוג diethanolamine (DEA) ו- triethanolamine (TEA), משפיעים כאשר באים במגע עם מזהמים, בעיקר עם חנקה (Nitrate), ויוצרים חומרים מסרטנים אשר חודרים ישירות אל תוך העור.
5. Alkylphenol Ethoxylates (APEs) - חומרים המתפרקים ומייצרים תרכובות רעילות הידועות כמשבשות את המערכת האנדוקרינית (אשר מפרישה הורמונים לגוף). חומרים אלו מתנהגים כהורמונים מלאכותיים בגוף האדם וגורמים להפרעות שונות. יש לציין כי תרכובות אלו רעילות גם לבני אדם וגם לאורגניזמים ימיים.

בעיות בריאותיות הקשורות לשימוש בחומרי ניקוי

חומרי ניקוי כימיים עלולים ליצור בעיות בריאות בדרגות שונות עליהם נמנים: פגיעה קבועה בעיניים, אסטמה ובעיות נשימתיות אחרות, כאבי ראש, סחרחורות, עייפות ובמקרים קיצוניים יותר אף פגיעה במערכת הרבייה ובאיברים פנימיים. כמו כן, כימיקלים אלו מגיעים פעמים רבות לזרמי נהרות ומקורות מים ומעלים בעיות סביבתיות ובריאותיות למערכת האקולוגית.

חלופות לחומרי הניקוי המוכרים

חלופות של חומרי ניקוי ידידותיים לסביבה יכולות להיות בעלות תחרותית למוצרים הנפוצים, במידה ומשתמשים בהם בתבונה, בהתאם לצורך. כמובן, שבהתבוננות ארוכת טווח, הם מונעים בעיות בריאות מצטברות, ובכך מפחיתים ימי מחלה ומשפרים את איכות חיים.

אנו נתמקד בשתי דרכים עיקריות להתמודד עם התופעה. האחת, רכישת מוצרים בעלי תקינה ירוקה והשנייה, הכנת חומרי ניקוי בשיטת "עשה זאת בעצמך".

חומרי ניקוי בעלי תקינה ירוקה

ישנם מספר מכוני תקינה המסמיכים תקן ירוק של חומרי ניקוי, ביניהם: תו ירוק ישראלי, Green Seal, EcoLogo, Greenguard ועוד. מוצרים אלו עדיפים מבחינה סביבתית ובריאותית מאחר והם צריכים לעמוד במפרט המגביל את השימוש בחומרים רעילים, כמו כן, על יצרנים אלו פיקוח ובדיקה ע"י גורם שלישי. במידה ויש למכשירי הניקוי תו ירוק, זה יהיה מודגש על גבי הארזה, יחד עם פירוט של מרכיבי המוצר, הוראות שימוש ואחסון. במהלך הרכישה, היזהרו מהצהרות סביבתיות שגויות ("התירקות")

ובאנגלית (Greenwash). במידה ואינכם בטוחים בטיב המוצר קראו עליו באינטרנט בכדי לאמת את איכותו ומהימנותו. חשוב מאוד להקפיד על קריאת הוראות השימוש ועל אוורור טוב בזמן השימוש.

חומרי ניקוי עשה זאת בעצמך (DIY)

לרובנו יש בבית מוצרי צריכה בסיסיים שיכולים לשמש כחומרי ניקוי ידידותיים לסביבה, בטוחים לשימוש ובעלויות זניחות. ברחבי הרשת, בבלוגים ובפורומים תוכלו למצוא טיפים פרי חוכמת ההמונים. במדריך זה נציג חומרים עיקריים המצויים בסביבה הביתית ויכולים להבריק לכם את הבית לכבוד החג:

1. חומץ- לחומץ סגולות רבות, אך בתחום הניקיון הערך העיקרי שלו בא לידי ביטוי בחיטוי. עם החומץ נוכל לחטא את האסלה, משטחי מטבח, כיורים, רצפה ואף שטיחים. כמו כן, בעזרת החומץ ניתן להסיר אבנית מהקומקום, להחליף את מרכך הכביסה ועוד.
2. אבקת סודה לשתייה- משמשת כחומר מלבין, כמסיר כתמים ושומנים. כך, ניתן להשתמש בסודה בניקוי סירים, בניקוי והלבנת אסלות, אמבטיות וכיורים, וכתחליף לאבקת כביסה.
3. קליפות פרי הדר- את קליפות ההדר ניתן למצות ע"י חליטה במים רותחים. בתום החליטה, המים משמשים חומר חיטוי בעל ניחוח נעים המשמש לניקוי רצפות וחרסינות (אסלות, אמבטיות וכיורים).
4. שמנים אתריים וחליטות צמחים- במידה וחסר לכם חומרי ניחוח ניתן להוסיף שמנים אתריים שונים דוגמת שמן לבנדר ותמציות צמחים דוגמת מרווה, עשב לימון ועוד בהתאם למה שגדל אצלכם בסביבה הביתית.

בחירת מתנות לחג

פעמים רבות תקופת החגים יוצרת נטל כלכלי גדול מאוד בגלל נושא המתנות לחג. בעידן המודרני, אנו נסחפים לרכישת מתנות אשר פעמים רבות אינן נותנות מענה לצורך ואינן משרתות את מטרת הנתנה. הנה מספר רעיונות למתנות יצירתיות, איכותיות וחיוניות למשתמש, אשר ישמחו את יקירכם ויעניקו גם ערך חברתי-סביבתי-בריאותי ניכר:

1. מתנות תוצרת מקומית - ישנו ערך רב בעידוד כלכלה מקומית של עסקים קטנים ובינוניים. חשוב לזכור כי ככל שהתוצר פחות מתועש הוא מקבל יותר תשומת לב והתייחסות לפרטים. ישנן קהילות רבות אשר עוסקות בייצור של יין, דבש, שמן זית, בירה, מעדנים ועוד.
2. מוצרים מעשה ידם של אוכלוסיות בעלות צרכים מיוחדים - יש בארץ מספר מפעלים מוגנים המתמחים בייצור ידני של מתנות ייחודיות ונפלאות המעניקות תעסוקה לאנשים בעלי מוגבלויות. למתנות אלו יש ערך כפול אשר לרוב מגובה בערך מוסף חיוני ומתגמל.
3. מתנות עשה זאת בעצמך (DIY - Do it yourself) - אין תחליף למתנות שאנו עושים במו ידינו. באינטרנט תוכלו למצוא אינסוף רעיונות יצירתיים אשר נגישים לכל יד יוצרת. המשאב העיקרי במקרה הזה הוא זמן. במידה ותמצאו את הזמן להכנת מתנות רמת הסיפוק הגבוהה כתוצאה מהיצירה וההכנה העצמית היא גבוהה ומוערכת.
4. מתנות בעלות ערך סביבתי ובריאותי - למשל מיכלים רב פעמיים למניעת שימוש בבקבוקי פלסטיק חד פעמיים, מתנות מחומרים ממוחזרים, מתנות לעידוד הליכה, נסיעה באופניים או בכלי רכב חלופיים שאינם מונעים דלקים מתכלים.
5. מתנות יצרניות - קטגוריה זו מעודדת רכישת מתנות מעולם הצומח. לצמחים תועלות רבות מעבר לריח ומראה אסתטי מלבב. הם גם יכולים לשמש למאכל, למרפא, לטיהור אוויר וכמובן לייצור חמצן אותו אנו נושמים. אנו ממליצים רכישת צמחים מקומיים חסכנים במים, צמחי פנים מטהרי אוויר, צמחי תבלין ו/או צמחי מרפא. כמו כן ניתן לרכוש עזרים שונים כגון- מצעי הנבטה, מתקני קירות ירוקים ועוד. לרשימת צמחים חסכני מים של משרד החקלאות [לחץ כאן](#)

קישורים מומלצים

- [קישור](#) - תרבות הצריכה -
- טיפים לצמצום החשיפה לכימיקלים רעילים, הקואליציה לבריאות הציבור - [קישור](#)
- מדריך הצרכן לבית הבריא, החברה להגנת הטבע - [קישור](#)
- ספר "מעריסה לעריסה", מיכאל בראונגרט וויליאם מק'דוננו, 2012, הוצאת בבל.
- רשימת כימיקלים מסוכנים בסביבה הביתית, הקואליציה לבריאות הציבור - [קישור](#)
- עושים סדר, ניקיונות בריאים לפסח, הקואליציה לבריאות הציבור - [קישור](#)
- ספר האקולוגיה של חומרי בנייה, ביוון ברג', 2009 (אנגלית) - [קישור](#)
- המדריך לבנייה ביו-אקלימית בישראל - [קישור](#)
- מאגר המוצרים לבנייה ירוקה - [קישור](#)